

Lokale Inclusie Agenda gemeente Mook en Middelaar

VN-verdrag inzake de rechten
van personen met een handicap

Inhoud

Inleiding	4
Het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap	5
Hoe is de LIA tot stand gekomen?.....	5
Index.....	6
Middelste icoon: iedereen doet mee!.....	7
Eerste ring: de uitgangspunten	7
Tweede ring: de inzet.....	7
De buitenste ring: de levensdomeinen	7
Leeswijzer	8
1. Onderwijs & Ontwikkeling.....	9
Inclusief onderwijs.....	9
Schoolgebouwen	10
Leven lang ontwikkelen.....	10
Voorschool.....	11
Veilig naar school	12
Van school naar werk.....	12
2. Thuis	13
Zelfstandig wonen	14
Omgeving en Locatie	15
Eigen regie	16
Veiligheid	16
3. Werk & Inkomen	17
Aangepast werk.....	18
Besteedbaar inkomen	18
Een duurzame baan.....	19
Maatschappelijk rendement	19
Werkplek	19
4. Vrije tijd	20
Spelen en Sporten	21
Burgerschap.....	21
Openbare gebouwen.....	22
Informatie.....	23

Natuur	23
5. Vervoer	25
Regionale Samenwerking	25
Zelfstandig vervoer	26
Vervoer op maat.....	26
Openbaar vervoer	27
6. Welzijn, Gezondheid & Ondersteuning.....	28
Gezondheidsbeleid.....	28
Gezondheidszorg.....	29
Ondersteuning.....	29
Welzijn.....	30
7. Algemeen.....	31
Manifest: Iedereen doet mee.....	31
Training inclusie voor medewerkers gemeente.....	31
Training schrijven op B1-niveau en communicatie voor medewerkers gemeente	31
Gemeentelijke website.....	32
8. Conclusie	33
Analyse – Hoe inclusief is de gemeente Mook en Middelaar?	33
Ambtelijke inzet.....	34
Financieel.....	34
Uitvoeringsprogramma	34

Inleiding

Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (verder: VN-verdrag) geldt sinds 14 juli 2016 in Nederland. In de Tweede Kamer is bij de ratificatie van het VN-verdrag binnen de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (verder: Wmo) en Participatiewet de verplichting toegevoegd om uitvoering te geven aan het VN-verdrag om inclusief beleid te maken. Het amendement Van der Staaij en Bergkamp en de VNG stellen dat de Lokale Inclusie Agenda (verder: LIA) de beste manier is om inclusief beleid te maken. Het opstellen van een LIA is niet verplicht, maar gemeenten moeten wel zorg dragen voor een geleidelijke verwezenlijking van het VN-Verdrag op de beleidsterreinen waarvoor zij verantwoordelijk zijn. In deze LIA staat hoe de gemeente het VN-verdrag lokaal gaat uitvoeren. De doelstelling van de LIA is dat personen met een handicap in de inclusieve gemeente Mook en Middelaar prettig, zelfstandig en onafhankelijk kunnen wonen en leven.

In deze LIA wordt uitgegaan van de eigen lokale situatie: we zijn een kleine gemeente met relatief weinig personen met een handicap. In de gemeente Mook en Middelaar is 27% van de inwoners matig beperkt, 11% heeft minimaal één beperking en 4% is ernstig beperkt. Dat betekent dat er in totaal bijna 2.000 inwoners met een of meerdere beperkingen in de gemeente Mook en Middelaar wonen en leven (GGD Gezondheidsmonitor, 2017). Inclusie en toegankelijkheid voor personen met een handicap is al op verschillende manieren onderdeel van gemeentelijk beleid en de uitvoering van gemeentelijke taken. Echter, de gemeente heeft in de voorbereiding op deze LIA ook verschillende signalen gekregen dat de gemeente op een aantal vlakken nog steeds ontoegankelijk is voor personen met een handicap. De LIA helpt de gemeente om uiteen te zetten waar de gemeente ontoegankelijk is, wat de gemeente al doet aan inclusie en wat de gemeentelijke opgaven zijn om inclusiever te worden.

Vanuit het Rijk wordt de gemeente Mook en Middelaar niet financieel gecompenseerd voor de uitvoering van het VN-verdrag. Voor de uitvoering van de LIA zijn geen extra financiële middelen beschikbaar en opgaven moeten worden opgevangen binnen bestaande gemeentelijke budgetten. Dit houdt ook in dat er geen budget is voor extra ambtelijke capaciteit. Hier is rekening mee gehouden bij het opstellen van deze LIA. Het ambitieniveau is hierop aangepast.

Andere gemeenten in Nederland die al een LIA hebben vastgesteld, ervaren dat het moeilijk is om tegemoet te komen aan de behoeften van mensen met verschillende handicaps. Het is wellicht dan ook niet mogelijk om met iedere specifieke handicap rekening te houden. Daarnaast kan inclusief beleid bedoeld voor de ene doelgroep ervoor zorgen dat het voor een andere doelgroep minder toegankelijk wordt. Ook is het helaas niet mogelijk om alles tegelijkertijd te realiseren: het gaat om geleidelijke verbetering. Tijdens de uitvoering van de LIA zullen we daarom moeten prioriteren en soms ombuigen.

Bij nieuw beleid kunnen we wel direct rekening houden met de positie van personen met een handicap. Het VN-Verdrag spreekt daarom bij de ontwikkeling van nieuwe producten of nieuw beleid ook over *'design for all'*. Wanneer er bij het ontwerpen van beleid direct uitgegaan wordt van *'de toegang en bruikbaarheid voor iedereen'* in plaats van *'toegang en bruikbaarheid voor de gemiddelde gebruiker'* sluit je niemand uit.

Het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap

Het VN-Verdrag richt zich op *'alle soorten handicaps die mensen kunnen beperken in het meedoen in de samenleving. Het gaat om lichamelijke en mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen, handicaps en chronische ziekten'*. Deze beperkingen ervaren personen in al hun levensfasen, van kind, tot jongere, volwassene en oudere. De samenleving moet ervoor zorgen dat beperkingen die personen met een handicap ervaren om volwaardig mee te kunnen doen worden weggenomen. Het VN-verdrag is daarmee een mensenrechtenverdrag: het beschrijft de rechten van personen met een beperking of handicap op gelijke behandeling en participatie. De grondbeginselen zijn:

- respect voor de inherente waardigheid, persoonlijke autonomie, met inbegrip van de vrijheid zelf keuzes te maken en de onafhankelijkheid van personen;
- non-discriminatie;
- volledige en daadwerkelijke participatie en opname in de samenleving;
- respect voor verschillen en aanvaarding dat personen met een handicap deel uitmaken van de mensheid en menselijke diversiteit;
- gelijke kansen;
- toegankelijkheid;
- gelijkheid van man en vrouw;
- respect voor de zich ontwikkelende capaciteiten van kinderen met een handicap.

Om deze (mensen)rechten te realiseren, is het belangrijk dat bovenstaande op verschillende levensdomeinen goed geregeld is. Voor gemeenten betekent dit dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen wonen en leven in de gemeente. Dat houdt in dat personen met een handicap:

- vrijelijk kunnen kiezen waar, met wie en hoe zij willen wonen en leven;
- de beschikking hebben over zorg en diensten die hen waar nodig ondersteunen bij het participeren in de samenleving;
- net als iedereen toegang hebben tot informatie, producten, openbare voorzieningen, maatschappelijke diensten, gebouwen en openbare ruimte.

Hoe is de LIA tot stand gekomen?

Eind 2018 heeft de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) een (burger)werkgroep in het leven geroepen om uitvoering te geven aan het VN-verdrag. In deze werkgroep hadden de ASD en een afvaardiging van de gemeente zitting. Uiteindelijk heeft de ASD in februari 2020 een advies uitgebracht aan de gemeente. Ter voorbereiding op dit advies heeft de werkgroep de volgende acties verricht:

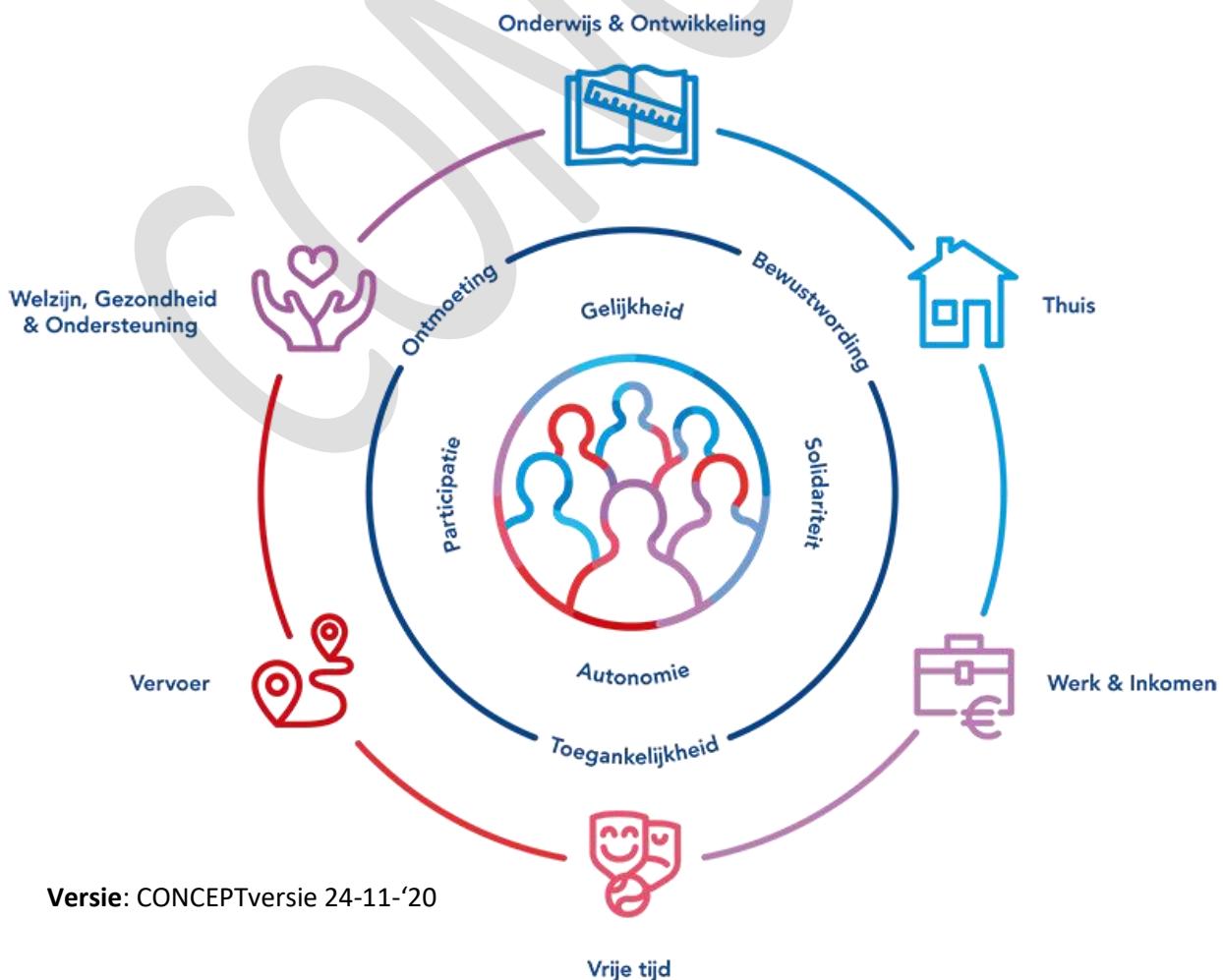
- in de werkgroep is gesproken over de invulling van het VN-verdrag en wat er in onze gemeente gemist wordt;
- inwoners met een handicap zijn in kaart gebracht (waar hebben we het eigenlijk over?);
- er is een uitvraag gedaan bij burgerplatform TIP Mook en Middelaar over hoe het is voor personen met een handicap om te wonen en leven in onze gemeente;
- er zijn werkbezoeken afgelegd bij lokale en regionale organisaties, zoals Dichterbij, het Thomashuis, Visio, Stichting Helder en Pro Persona;

- er zijn gesprekken gevoerd met inwoners die op verschillende manieren beperkingen ervaren in het dagelijkse leven;
- er zijn gesprekken gevoerd met initiatiefnemers van het VN-verdrag in omliggende gemeenten en de werkgroep is naar de landelijke netwerkdag geweest in het teken van het VN-verdrag;
- er is veel aandacht en publiciteit gevraagd voor het VN-verdrag en personen met een handicap in lokale en regionale media.

De informatie die tijdens deze stappen is verzameld over de toegankelijkheid in onze gemeente en de aandachtspunten hierbij, is meegenomen bij het opstellen van de LIA. Het opstellen van een LIA vraagt een integrale en domein overstijgende blik. Er is een brede projectgroep van ambtenaren geformeerd waarin verschillende gemeentelijke disciplines met elkaar na hebben gedacht over de vorm en inhoud van de LIA. De werkgroep van de ASD is gedurende het opstellen van de LIA betrokken gebleven en heeft meegedacht over de inhoud van de LIA.

Index

De VNG heeft een index ontwikkeld. De index laat zien welke aspecten van belang zijn bij het opstellen van een LIA en waar gemeenten concreet aan kunnen werken om belemmeringen op de verschillende onderdelen weg te nemen. De index geeft weer welke levensdomeinen concreet aan bod moeten komen in een LIA, en met welke inzet en uitgangspunten dat wordt gedaan. De index is weergegeven in onderstaand model:

Middelste icoon: iedereen doet mee!

Centraal staat het icoon: iedereen doet mee. De groep personen om wie het gaat: personen met een zichtbare handicap, personen met een niet-zichtbare handicap en personen zonder handicap.

Eerste ring: de uitgangspunten

Het VN-Verdrag noemt een aantal uitgangspunten die er voor moeten zorgen dat de gemeente toegankelijk en inclusief is voor iedereen. De LIA dient de volgende uitgangspunten in de praktijk te brengen en de volgende vragen te beantwoorden:

- **Gelijkheid:** *“personen met en zonder handicap hebben dezelfde rechten”*.
  - Gaat het beleid uit van gelijke rechten?
- **Solidariteit:** *“er is sprake van acceptatie en betrokkenheid tussen personen met en zonder handicap”*
  - Draagt het beleid bij aan solidariteit tussen personen met en zonder handicap?
- **Autonomie:** *“personen met een handicap maken zelfstandig besluiten of worden ondersteund als zij daartoe niet in staat zijn”*
  - Draagt het beleid bij aan het behouden van de eigen regie van personen met een handicap?
- **Participatie:** *“kinderen en volwassenen met een handicap doen mee”*
  - Zorgt het beleid er voor dat iedereen kan deelnemen aan de maatschappij?

Met deze uitgangspunten voldoet de gemeente aan artikel 1, artikel 3 en artikel 12 van het VN-verdrag

Tweede ring: de inzet

Uit het VN-verdrag blijkt dat drie onderwerpen altijd van belang en noodzakelijk zijn om te komen tot een inclusieve gemeente waarin iedereen mee kan doen:

- **Bewustwording** door scholing en voorlichting is nodig om inwoners en medewerkers van de gemeente zich te laten realiseren dat er drempels in de samenleving zijn voor personen met een handicap;
- **Ontmoeting** tussen mensen met en zonder handicap zorgt ervoor dat er wederzijds begrip en betrokkenheid ontstaat voor de verschillende perspectieven van waaruit personen denken;
- **Fysieke en sociale toegankelijkheid en de aanwezigheid van informatie** is altijd een eerste voorwaarde om mee te kunnen doen. Het moet dus voor iedereen mogelijk zijn ergens toegang te krijgen en ook weer veilig weg te gaan.

Met het inzetten op deze onderwerpen voldoet de gemeente aan artikel 3, artikel 4, artikel 5, artikel 8, artikel 9 en artikel 21 van het VN-verdrag

De buitenste ring: de levensdomeinen

Een inclusieve samenleving heeft betrekking op verschillende aspecten van het leven van inwoners. Om op al deze aspecten in te spelen dient de LIA een integraal plan te zijn. De VNG handreiking

onderscheid zes levensdomeinen die voor iedereen van belang zijn die gemeenten aan kunnen houden bij het opstellen van een LIA. Onze gemeente voegt hier het domein 'Algemeen' aan toe.

1. **Onderwijs & Ontwikkeling**
2. **Thuis**
3. **Werk & Inkomen**
4. **Vrije tijd**
5. **Vervoer**
6. **Welzijn, gezondheid & ondersteuning**
7. **Algemeen**

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 tot en met 7 wordt aan de hand van de levensdomeinen beschreven wat we doen om een inclusieve gemeente te zijn. Onder elk levensdomein vallen ook weer een aantal subdomeinen. Per subdomein beschrijft de gemeente wat er reeds in de gemeente gebeurt en worden nieuwe gemeentelijke opgaven beschreven. Per opgave wordt aan de hand van bovenstaande icoontjes duidelijk wat er nodig is. In hoofdstuk 8 wordt afgesloten met een conclusie.

= extra ambtelijke inzet?

= extra geld nodig?

= opgave afgerond?

= samenwerkingspartners?

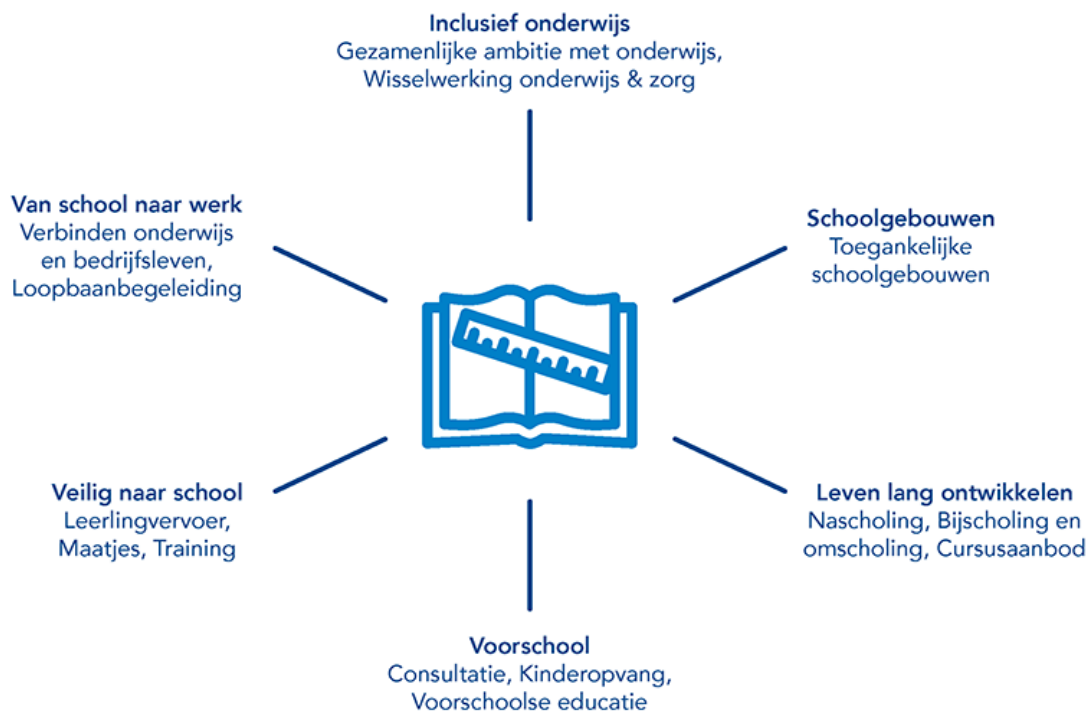
1. Onderwijs & Ontwikkeling

Levenslang kunnen ontwikkelen

Gemeenten spelen niet alleen een rol op het gebied van onderwijshuisvesting en de toegankelijkheid van onderwijsgebouwen. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij inclusief onderwijs, schoolgebouwen, leven lang ontwikkelen, voorschool, veilig naar school en van school naar werk.

Met het inzetten op 'Onderwijs & Ontwikkeling' voldoet de gemeente aan artikel 8 en artikel 24 van het VN-verdrag

Figuur 2: Onderwijs & Ontwikkeling

Inclusief onderwijs – *Gezamenlijke ambitie met onderwijs, wisselwerking onderwijs & zorg*

De gemeente is samen met scholen verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet passend onderwijs. De Wet passend onderwijs heeft tot doel dat alle kinderen, met en zonder handicap, zo veel mogelijk binnen het regulier onderwijs geplaatst kunnen worden. De ondersteuning binnen het onderwijs en jeugdhulp dienen daarom goed op elkaar afgestemd te zijn. Het onderwijs beschrijft het beleid in ondersteuningsplannen die eens in de vier jaar vastgesteld moeten worden. De gemeente legt het beleid vast in jeugdplannen. Over deze plannen wordt over en weer overleg gepleegd en vindt afstemming plaats. Bij de invoering van de Wet passend onderwijs bleek dat er weinig afspraken waren tussen onderwijs en jeugdzorg. Op uitvoerend niveau is gestart met het netwerkoverleg jeugd en het educatief overleg onderwijs-jeugd, waarin alle hiervoor noodzakelijke partners zitting hebben. Deze samenwerking zorgt er voor dat problemen en ontwikkelingsachterstanden vroegtijdig worden gesignaleerd en er in een vroeg stadium passende ondersteuning geboden kan worden. Een voorbeeld van deze afstemming is de LIZ-klas van Sterrenschool EigenWijs in Middelaar, waar jeugdigen met én zonder handicap in één klas zitten.

Conclusie

De gemeente en scholen hebben in plannen afspraken met elkaar gemaakt over leerlingen met een handicap. Deze plannen worden de komende jaren uitgevoerd. Er is geen expliciet beleid ten aanzien van leerlingen met een handicap in het onderwijs. Wel zijn er in deze plannen afspraken gemaakt om het onderwijs en de regio inclusiever te maken en om meer aandacht te besteden aan onderwijs-zorg arrangementen zodat jeugdigen met een handicap zich met de nodige ondersteuning kunnen ontwikkelen. Nieuw beleid is niet nodig.

Schoolgebouwen – Toegankelijke schoolgebouwen

Scholen zijn geen eigendom van de gemeente. De toegankelijkheid van schoolgebouwen en de directe omgeving is een verantwoordelijkheid van de scholen. De bouw van scholen wordt wel door de gemeente gefinancierd. Scholen dienen zich bij toekomstige bouw te houden aan het landelijke Bouwbesluit. Het Bouwbesluit gaat met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2022 over in het Besluit bouwwerken leefomgeving. In het Bouwbesluit staan voorschriften over de toegankelijkheid van (school)gebouwen. De gemeente voert hier geen lokaal beleid. Scholen kunnen voor jeugdigen met handicaps maatwerkvoorzieningen treffen om de toegankelijkheid te verbeteren.

Conclusie

Toegankelijkheid van schoolgebouwen is geen verantwoordelijkheid van de gemeente, maar van de scholen. Bij de gemeente zijn geen signalen bekend dat de scholen ontoegankelijk zouden zijn.

Leven lang ontwikkelen – Nascholing, bijscholing en omscholing, cursusaanbod

Diverse onderwijsinstututen, belangenorganisaties en andere organisaties hebben een breed scholings- en cursusaanbod voor personen met een handicap. Inwoners met een handicap kunnen in eerste instantie gebruik maken van dit reguliere aanbod aan scholing en cursussen. Denk daarbij aan trainingen voor personen met een verstandelijke beperking, weerbaarheidstrainingen, omgaan met de eigen handicap en omgaan met geldzaken. Binnen de regio Nijmegen worden voor inwoners uit onze gemeente ook cursussen aangeboden ingevolge de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (Web). Deze cursussen worden verzorgd door het ROC Nijmegen. Het gaat daarbij onder andere om het scholen van reken- en digitale vaardigheden, alfabetisering van nieuwe Nederlanders en cursusaanbod voor laaggeletterden.

Conclusie

Het landelijk en regionaal scholings- en cursusaanbod is voldoende toegankelijk voor personen met een handicap. Weliswaar wordt hier nog (te) weinig gebruik van gemaakt. De gemeente gaat dit meer en beter onder de aandacht brengen bij inwoners met een handicap, zodat zij hier ook gebruik van maken.

Opgave

1.1 Het bestaande scholings- en cursusaanbod voor personen met een handicap meer en beter onder de aandacht brengen van inwoners.

Nee

€ Bestaand budget

Doorlopend

Scholen en VNG

Voorschool – Consultatie, kinderopvang, voorschoolse educatie

De GGD Gelderland-Zuid voert alle jeugdgezondheidszorg en wettelijke gezondheidstaken voor 0- tot en met 18-jarigen uit. Zo kunnen ouders van pasgeboren kinderen voor opvoedondersteuning en preventie jeugdgezondheidszorg terecht bij het consultatiebureau. Ook zijn er in elke kern mogelijkheden tot kinderopvang. In het belang van een goede ontwikkeling van kinderen subsidieert de gemeente peuteropvang voor kinderen van 2 tot 4 jaar. Ouders kunnen hier gebruik van maken als een kind nog niet naar de kinderopvang gaat. Het basisaanbod bestaat uit 2 dagdelen van 4 uur, gedurende 40 weken per jaar. Kinderen die een risico lopen op ontwikkelingsachterstanden kunnen op indicatie van het consultatiebureau 2 dagdelen extra van de peuteropvang gebruik maken. Dit aanbod, veelal aangeduid als vve (voor- en vroegschoolse educatie) geldt vanaf 2,5 jaar. Alle peuteropvang is inkomensafhankelijk. Het aanbod wordt uitgevoerd door KION in de kernen Mook en Molenhoek. De gemeente kan ook een Sociaal Medische Indicatie (SMI) afgeven als er omstandigheden zijn in het gezin waardoor ouder(s) tijdelijk ontlast moeten worden en/of het kind risico loopt op een ontwikkelingsachterstand. Dit gebeurt in overleg met de jeugdarts van de GGD. Na de voorschoolse fase gaan kinderen over naar de basisschool. Een goede overdracht is in deze fase belangrijk voor de ontwikkeling van het kind en een soepele overgang naar de basisschool.

Conclusie

De gemeente biedt verschillende voorschoolse activiteiten aan die beschikbaar zijn voor jeugdigen met een handicap. Het is de gemeente nog niet in alle gevallen duidelijk waar de behoefte aan vroegschoolse activiteiten van scholen ligt met het oog op jeugdigen met een handicap. Dit wordt samen met de scholen geïnterviewd. Uit contacten met scholen blijkt dat nog niet alle jeugdigen met een handicap in de voorschoolse fase een passende vorm van kinderopvang in combinatie met zorg krijgen. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden 'Passende kinderopvang'. De overdracht tussen de voorschoolse- en de basisschooltijd verloopt nog niet in alle gevallen naar tevredenheid. Dit is voornamelijk belangrijk voor jeugdigen met een handicap. Er komt meer aandacht voor deze overdracht.

Opgaven

1.2 Inventariseren behoefte aan vroegschoolse activiteiten op scholen ter ondersteuning van het onderwijsachterstandenbeleid.

 Nee   € Bestaand budget   2021

x	x	x
x	x	x
x	x	x

 Scholen en kinderopvang

1.3 Onderzoeken mogelijkheden van 'Passende kinderopvang' waarbij voor elk kind in de voorschoolse leeftijd een passende vorm van opvang in combinatie met zorg wordt georganiseerd, bij voorkeur in de eigen omgeving.

 Nee   € n.n.b.   2021

x	x	x
x	x	x
x	x	x

 Kinderopvang

1.4 Optimaliseren overdracht van de kinderopvang naar het primair onderwijs.

 Nee   € Bestaand budget   2021

x	x	x
x	x	x
x	x	x

 Scholen, regio, GGD en kinderopvang

Veilig naar school – *leerlingenvervoer, maatjes, training*

De gemeente vindt het belangrijk dat alle jeugdigen op een veilige manier naar school kunnen en werkt op verschillende manieren aan de veiligheid rondom de scholen. Jeugdigen met een handicap kunnen de scholen in de gemeente op een veilig manier bereiken. Wanneer jeugdigen niet binnen het primair- of voortgezet onderwijs in de eigen gemeente geplaatst kunnen worden, zijn er in de regio Nijmegen en Noord-Limburg diverse vormen van onderwijs die wel passend kunnen zijn. Jeugdigen die op meer dan 6 kilometer van hun woning naar school gaan en die dichtbij geen passende school kunnen vinden, kunnen gebruik maken van het Leerlingenvervoer. Het leerlingenvervoer wordt veel gebruikt door jeugdigen met een handicap

Conclusie

Jeugdigen met een handicap kunnen de scholen in de gemeente op een veilig manier bereiken. Als jeugdigen buiten de eigen gemeente naar school gaan, kunnen zij gebruik maken van het leerlingenvervoer. Leerlingenvervoer wordt veel gebruikt door jeugdigen met een handicap. De huidige situatie leidt niet tot een nieuwe of extra opgave.

Van school naar werk – *verbinden onderwijs en bedrijfsleven, loopbaanbegeleiding*

Namens de gemeente werken Bureau Leerplicht Nijmegen en WerkBedrijf intensief samen met ROC Nijmegen en Helicon om jeugdigen met een handicap te begeleiden van school naar betaald werk. WerkBedrijf zet participatiecoaches, participatietrajecten en re-integratietrajecten in, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke handicap van iedere jeugdige. Uitgangspunt is dat elke jeugdige participeert in de maatschappij. Voor jeugdigen met een arbeidsbeperking voor wie betaald werk (nog) niet mogelijk is, wordt gezocht naar vrijwilligerswerk, dagbesteding of andere activiteiten.

Conclusie

Jeugdigen met een handicap uit onze gemeente maken regelmatig gebruik van de begeleiding van Bureau Leerplicht en WerkBedrijf. Deze diensten worden ook de komende jaren aangeboden. Dit vraagt niet om extra opgaven.

2. Thuis

Wonen waar en hoe je wilt

Om voor inwoners een 'thuis' te creëren is het van belang dat de woning is ingericht naar de wensen en het gebruik van de bewoner. Als er aanpassingen aan de huidige woning nodig zijn, dient hierin tegemoet worden gekomen. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij het woningaanbod, zelfstandig wonen, omgeving & locatie, eigen regie en veiligheid.

Met het inzetten op 'Thuis' voldoet de gemeente aan artikel 19 en artikel 28 van het VN-verdrag

Figuur 3: Thuis

Woningaanbod – *Passende woningen, Toegankelijke informatie over aanbod*

De basis voor het gemeentelijk woonbeleid is de 'Woonvisie gemeente Mook en Middelaar – kwaliteit van wonen en leven 2017 - 2021'. Mede aan de hand van de woonvisie wordt gestuurd op het nieuwbouwaanbod en de bestaande woningvoorraad voor kwetsbare groepen. De focus ligt op de vergrijzing en de gevolgen hiervan op het wonen, maar er is ook aandacht voor personen met een handicap. De volgende doelstellingen gerelateerd aan het onderwerp wonen en zorg worden genoemd in de woonvisie:

- personen zijn in staat zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in de eigen woning en woonomgeving;
- er zijn voldoende geschikte woningen en woonvormen voor personen met lichamelijke, psychische of psychosociale handicap, inclusief de nodige zorg- en welzijnsvoorzieningen.
- bevorderen van domotica;
- prestatieafspraken met woningbouwcorporaties Destion en Woonzorg Nederland;
- een dementievriendelijke gemeente worden.

Conclusie

Op dit moment zijn er geen concrete signalen dat het huidige woningaanbod ontoereikend is voor personen met een handicap. De specifieke behoefte van gehandicapten voor woningen verdient de aandacht van de gemeente en haar partners. De huidige woonvisie loopt in 2021 af. Het is de bedoeling dat in 2021 de woonvisie wordt herzien. In de nieuwe woonvisie worden nieuwe doelstellingen geformuleerd over het woningaanbod en zal er wederom aandacht zijn voor geschikte woonvormen voor personen met een handicap.

Opgave

2.1 Opstellen nieuwe woonvisie met daarin specifieke aandacht voor het woningaanbod voor personen met een handicap, levensloopbestendige woningen, combinatie wonen met zorg en beschermd wonen.

n.n.b.

€ n.n.b.

2021/2022

Woningcorporaties en zorgaanbieders

Zelfstandig wonen – Woningaanpassingen, Wonen met zorg en ondersteuning

De gemeente is er vanuit de Wmo voor verantwoordelijk dat personen met een handicap langer thuis kunnen blijven wonen. Zo kunnen personen met een handicap bijvoorbeeld een door de gemeente bekostigde toiletstoel, traplift, rolstoel of automatische deuropener krijgen. Ook grotere woningaanpassingen kunnen noodzakelijk zijn en er voor zorgen dat personen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Wanneer inwoners niet thuis kunnen en/of willen blijven wonen, dienen er voldoende alternatieven te zijn in de eigen gemeente. Met Ten Hove en Maasstaete heeft Woonzorg Nederland twee wooncomplexen voor senioren in Mook. Deze complexen zijn tevens geschikt voor personen met een handicap. In het centrum van Mook heeft ZZG Zorggroep het Mookerhof en Mookerplein gebouwd. Mookerhof biedt een beschermd woonvorm voor personen met dementie en Mookerplein biedt woonruimte voor personen die wel zelfstandig kunnen wonen, maar bij wie wel sprake is van een zorgvraag. Er zijn ook mogelijkheden om zelfstandig te wonen met ondersteuning vanuit het eigen netwerk. Landelijke wetgeving maakt het mogelijk om vergunningsvrij mantelzorgwoningen te bouwen.

De overheid verplicht om beschermd wonen te bieden voor personen met psychiatrische problematiek die niet in staat zijn zich op eigen kracht of met ondersteuning van het sociale netwerk te handhaven in de samenleving. Deze verplichting wordt gedecentraliseerd naar gemeenten. Centrumgemeente Nijmegen voert dit nu namens de gemeente uit. Samen met de gemeente Nijmegen is de afgelopen jaren een traject van ambulantisering gestart, waarbij aanbieders het aantal bedden afbouwen en het budget gebruiken voor meer ambulante plekken. Dit vanuit de gedachte dat personen eerder herstellen wanneer ze in de maatschappij blijven in plaats van dat er intramurale behandeling plaatsvindt. Uiteraard blijven er altijd plekken beschikbaar voor degenen die dit nodig hebben. In dit kader is in 2019 het convenant 'Weer thuis' afgesloten. De insteek is dat personen met psychische problemen (waar mogelijk) uitstromen uit de instellingen voor beschermd wonen en zelfstandig gaan wonen. Het is nu nog onduidelijk hoe de gemeente dit exact gaat invullen. Om deze groep te huisvesten worden er afspraken gemaakt met de woningcorporatie. Voor de

resterende opgave moeten we als gemeente, samen met de regio Nijmegen en Rivierenland, verkennen wat de mogelijkheden zijn.

Conclusie

Het huidige aanbod aan wonen in combinatie met zorg en het aantal woningen dat gebruikt kan worden voor beschermd wonen is met het oog op de toekomst niet toereikend. De gemeente hoort regelmatig dat inwoners moeten verhuizen omdat er geen geschikte woning gevonden kan worden. De gemeente werkt aan voldoende woningen voor beschermd wonen en (intensieve) ambulante ondersteuning. Dit komt terug in de nieuwe woonvisie. De gemeente staat open voor nieuwe initiatieven voor wonen in combinatie met zorg, maar is hiervoor afhankelijk van andere partijen.

Opgave

2.2 De gemeente zorgt, in samenwerking met de regio, voor een continuüm in aanbod van beschermd wonen en (intensieve) ambulante ondersteuning.

 Nee   € n.n.b.   2022

x	x	x
x	x	x
x	x	x

 Regiogemeenten, zorgaanbieders, welzijn en woningcorporaties

2.3 De gemeente zorgt voor voldoende woonplekken om uitvoering te geven aan het convenant 'Weer Thuis'.

 Nee   € n.n.b.   2022

x	x	x
x	x	x
x	x	x

 Regiogemeenten, zorgaanbieders, welzijn en woningcorporaties

Omgeving en Locatie – Bereikbaarheid, Sociale omgeving

Uit de interviews die gehouden zijn met mensen met een handicap, de uitvraag bij TIP en de gesprekken met de ASD blijkt dat met name trottoirs als ontoegankelijk worden ervaren door personen met een handicap. Inwoners benoemen dat er vaak auto's op de trottoirs staan, dat stoeptegels uitsteken en dat de trottoirs op plekken niet breed genoeg zijn. Ook zou de openbare weg op sommige plekken in de gemeente ontoegankelijk zijn voor personen met een handicap. De gemeente werkt samen met particulieren doorlopend aan het toegankelijker maken van de leefomgeving, openbare ruimte en voorzieningen. Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte en bij opgaves voor nieuwbouw wordt er gewerkt met de landelijke normen en richtlijnen van het CROW, een kennispartner van overheden, aannemers en adviesbureaus. Binnen deze richtlijnen is er aandacht voor het gebruik van hulpmiddelen en voorzieningen voor personen met een handicap. Bij aanpassingen in de openbare ruimte worden inwoners en belanghebbenden betrokken bij de planvorming middels inwonerparticipatie. Inwoners kunnen te allen tijde meldingen doorgeven aan de gemeente over de toegankelijkheid van de omgeving. De gemeente is verplicht om op deze meldingen te reageren. Dergelijke meldingen kunnen geïntegreerd worden in de bestaande omgevings- en onderhoudsplannen.

Om de toegankelijkheid van de omgeving in kaart te brengen is een schouw een veel gekozen instrument. Het organiseren van een schouw is echter uitsluitend zinvol als er financiële middelen beschikbaar zijn om de schouw te organiseren en uitkomsten uit een dergelijke schouw in de praktijk

om te zetten naar concrete verbeteringen in de omgeving. Extra financiële middelen zijn op dit moment niet beschikbaar. Inwoners en organisaties zijn vrij om zelf een schouw te organiseren en/of zich te verenigen en kunnen meldingen doen binnen de bestaande gemeentelijke kanalen. Afhankelijk van de aard en omvang van de (her)inrichting kan met specifieke belangenorganisaties het gesprek aan worden gegaan.

Conclusie

Inwoners benoemen dat de publieke ruimte niet in alle gevallen inclusief is. De gemeente neemt meldingen mee in de bestaande omgevings- en onderhoudsplannen en kan met belangenorganisaties in gesprek gaan. Er worden geen financiële middelen om een schouw te organiseren of extra geld voor aanpassingen, buiten de reguliere onderhoudsbudgetten, beschikbaar gesteld.

Eigen regie – Levensloopbestendige woningen, Recht van verhuizen

Personen met een handicap willen graag zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving blijven wonen en aanpassingen van de huidige woning genieten over het algemeen de voorkeur boven verhuizen. Uit recente behoefte-onderzoeken blijkt dat er steeds meer behoefte is aan levensloopbestendige woningen voor kwetsbare doelgroepen, waaronder personen met een handicap. De gemeente zet samen met woningcorporatie Destion in op deze groeiende vraag. Destion bouwt enkel nog levensloopbestendige woningen en bevordert actief de doorstroming van het bestaande aanbod, zodat de juiste personen in de juiste woningen terecht komen. Destion hanteert voor het toewijzen van hun woningen hun eigen woningverdeelsysteem, de gemeente heeft daar geen actieve rol in. Zoals eerder benoemd kan de gemeente inwoners met een voorziening vanuit de Wmo helpen bij het levensloopbestendiger maken van hun woning. Ook is het via de provincie Limburg mogelijk om de lening 'Duurzaam thuis' af te sluiten. Deze lening is bedoeld voor woningeigenaren die hun woning levensloopbestendig willen maken.

Conclusie

Het huidige aanbod aan levensloopbestendige woningen is met het oog op de toekomst niet toereikend. In de nieuwe woonvisie is aandacht voor voldoende levensloopbestendige woningen.

Veiligheid – Handelwijze bij calamiteiten

Het veiligheidsgevoel in onze gemeente ligt hoog en incidenten komen niet in uitzonderlijke mate voor. Veiligheidsgevoelens van personen met een handicap is geen apart aandachtspunt in het gemeentelijk beleid. Wel is het onze taak om een veilige gemeente te creëren en het gevoel van veiligheid bij onze inwoners te vergroten. Dit doen we door samen te werken met Veilig Thuis, crisisdiensten, de brandweer, de politie en Rechtswinkel Gennepe. De gemeente heeft daarnaast een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) in dienst.

Conclusie

De veiligheidsgevoelens van personen met een handicap heeft geen specifieke plek in het gemeentelijk beleid. Mede gezien het lage aantal incidenten ziet de gemeente geen aanleiding het beleid te wijzigen.

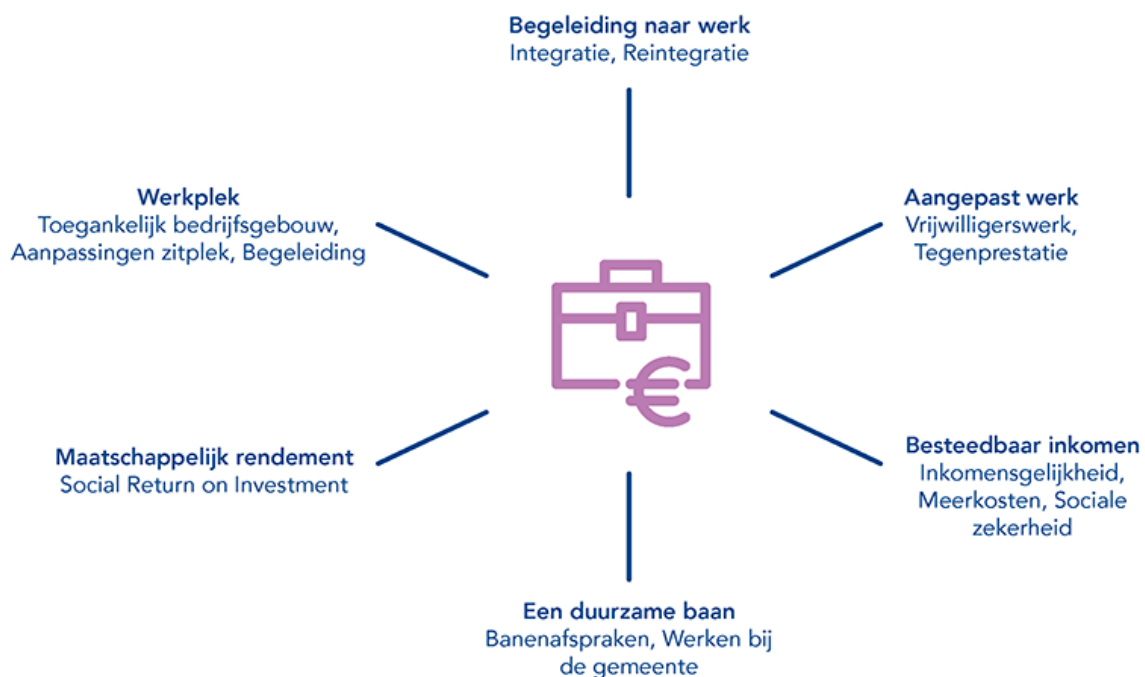
3. Werk & Inkomen

Maatschappelijke betekenis hebben

Het hebben van werk kan het gevoel van maatschappelijke betekenis sterk vergroten en draagt voor een belangrijk deel bij aan het inkomen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op begeleiding naar werk, aangepast werk, besteedbaar inkomen, duurzame baan, maatschappelijk rendement en werkplek.

Met het inzetten op 'Werk & Inkomen' voldoet de gemeente aan artikel 27 en 28 van het VN-verdrag

Figuur 4: Werk & Inkomen

Begeleiding naar werk – Integratie, Re-integratie

De gemeente ondersteunt inwoners vanuit de Participatiewet bij het vinden en behouden van werk. De gemeente werkt samen in de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) Rijk van Nijmegen, module WerkBedrijf. WerkBedrijf bemiddelt alle werkzoekenden naar werk en heeft specifieke trajecten voor inwoners met een handicap. Inwoners met een handicap worden bij voorkeur begeleid naar regulier werk, als dit (nog) niet mogelijk is wordt een baan aangeboden in de vorm van beschut werk. Inwoners met een arbeidsbeperking kunnen gebruik maken van intensieve, langdurige en blijvende dienstverlening, met een mix van instrumenten (scholing, werkervaringsplekken, jobcoaching, werkgeversdienstverlening, vervoer naar werk). De gemeenten in het Rijk van Nijmegen hebben het plan 'Werk voorop' vastgesteld. Een belangrijk uitgangspunt luidt: 'een gezonde arbeidsmarkt is een inclusieve arbeidsmarkt'. Een ander belangrijk onderdeel van dit plan is de voorziening 'Beschut Werk' waar voornamelijk personen met een handicap gebruik van maken.

Conclusie

Personen met een handicap maken vaker gebruik van begeleiding naar werk. De gemeente heeft aandacht voor personen met een handicap door hen de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben om te kunnen werken. De gemeente voert haar wettelijke taken uit en gaat daarbij uit van het plan 'Werk voorop'. Dit betreft geen extra opgaven.

Aangepast werk – *Vrijwilligerswerk, Tegenprestatie*

Bij het begeleiden van personen met een handicap is het uitgangspunt altijd regulier betaald werk. Dit is echter niet voor iedereen haalbaar. WerkBedrijf zoekt samen met personen met een arbeidsbeperking, en voor wie betaald werk (nog) niet mogelijk is, naar vrijwilligerswerk, dagbesteding of andere activiteiten. Personen die blijvend geen reguliere arbeid kunnen verrichten, kunnen werken bij sociale werkvoorziening Intos. De gemeente besteedt regelmatig werkzaamheden uit aan Intos. Het komt ook voor dat inwoners met een handicap vrijwilligerswerk doen in of buiten de gemeente. Daarbij werkt de gemeente met de tegenprestatie voor inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen. Inkomensconsulenten van de gemeente ondersteunen inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen bij het vinden van passend vrijwilligerswerk.

Conclusie

Op verschillende manieren worden personen een handicap begeleid naar aangepast werk. De huidige situatie geeft geen aanleiding tot nieuwe of extra opgaven.

Besteedbaar inkomen – *Inkomensgelijkheid, Meerkosten, Sociale zekerheid*

De gemeente biedt vanuit de Participatiewet, de Nota Minimabeleid en het Uitvoeringsplan Financiële Zelfredzaamheid en Schuldhulpverlening op verschillende manieren financiële ondersteuning aan. Voorbeelden zijn de bijstandsuitkering, de bijzondere bijstand, de collectieve ziektekostenverzekering voor minima (CZM), aanvullende inkomensvoorzieningen en/of een tegemoetkoming. Stichting Leergeld de Stuwwal, het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds hebben de opdracht om gezinnen en jeugdigen te ondersteunen bij gebrekkige financiële middelen. Chronisch zieken en gehandicapten kunnen vanuit de meedoen-regeling mee doen aan sport, cultuur en vrije tijd. Daarnaast is de gemeente vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verantwoordelijk voor de uitvoering van schuldhulpverlening aan inwoners. PLANgroep voert dit uit namens de gemeente en Stichting Schuldhulpbuddy brengt met inwoners de financiële huishouding op orde en begeleidt inwoners in een vroeg stadium bij (beginnende) schuldenproblematiek.

Conclusie

Personen met een handicap maken meer gebruik van inkomensvoorzieningen, financiële ondersteuning en schuldhulpverlening, omdat het inkomen van deze groep gemiddeld lager ligt. De gemeente voert bestaande plannen uit. De gemeente brengt de hierboven genoemde mogelijkheden tot ondersteuning meer en beter onder de aandacht van inwoners.

Opgave

3.1 Het bestaande aanbod aan financiële ondersteuning meer en beter onder de aandacht brengen van inwoners.

 Nee	€ Bestaand budget	☒ Doorlopend	 Verschillende lokale partners
---	-------------------	--	---

Een duurzame baan – Banenafspraken, Werken bij de gemeente

Binnen de eigen gemeentelijke organisatie werken personen met een (arbeids)beperking. Hiervoor is een apart budget beschikbaar gesteld. WerkBedrijf werkt aan het creëren van voldoende arbeidsplekken binnen de regio voor personen met een (arbeids)beperking. Werkgevers in de regio Rijk van Nijmegen hebben zich georganiseerd in de Inclusieve Ondernemers Nijmegen (ION).

Conclusie

De gemeente zet zich in om te voldoen aan de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten en werkt samen met WerkBedrijf.

Maatschappelijk rendement – Social Return on investment

Social return is een aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente kan bij het verstrekken van opdrachten de opdrachtnemer stimuleren of verplichten om kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te betrekken bij de uitvoering van de opdracht. Social return is een vast onderdeel van alle aanbestedingen die de gemeente doet bij een opdrachtwaarde hoger dan € 50.000 en/of een minimale doorlooptijd van 3 maanden. De gemeente past toe dat 5% van de opdrachtwaarde en/of 7% van de loonsom gebruikt wordt voor Social Return. WerkBedrijf monitort en maakt afspraken met opdrachtnemers over Social Return.

Conclusie

De gemeente past, in samenwerking met WerkBedrijf, verschillende maatregelen toe op het gebied van Social Return. Dit is een vast onderdeel van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Werkplek – Toegankelijkheid bedrijfsgebouw, Aanpassingen zitplek, Begeleiding

De toegankelijkheid van gebouwen en werkplekken valt onder de verantwoordelijkheid van lokale ondernemers, scholen, instellingen etc.

Conclusie

Ondernemers zijn verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van gebouwen en werkplekken. De gemeente heeft geen opgaven op dit gebied.

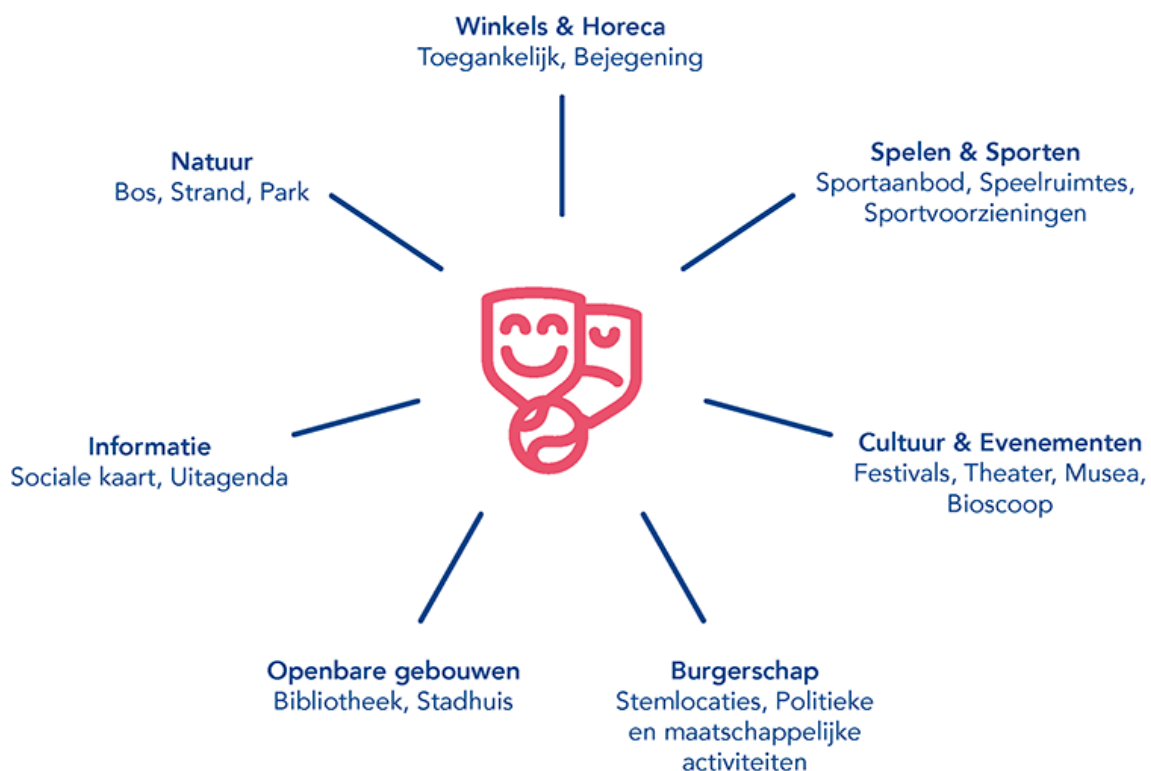
4. Vrije tijd

Kunnen doen wat je wilt

Inwoners kunnen in hun vrije tijd deelnemen aan verschillende activiteiten. De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners met een handicap deel kunnen nemen aan het dagelijkse leven. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de toegankelijkheid van winkels en horeca, spelen en sporten, cultuur en evenementen, burgerschap, openbare gebouwen, informatie en natuur.

Met het inzetten op 'Vrije tijd' voldoet de gemeente aan artikel 9, artikel 21, artikel 29 en artikel 30 van het VN-verdrag

Figuur 5: Vrije tijd

Winkels en Horeca – Toegankelijk, Bejegening

In het Bouwbesluit en met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2022 in het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn voorschriften opgenomen over de toegankelijkheid van winkels en horeca. Als lokale ondernemers bij nieuwe ontwikkelingen een bouwvergunning willen krijgen, dienen zij zich hieraan te houden. Ook handhaaft de gemeente verplichtingen door reguliere vergunningverlening en handhaving. Winkels en horeca bepalen zelf in hoeverre ze toegankelijk zijn voor inwoners met een handicap en hoe ze hen bejegenen. De gemeente kan inclusie wel onder de aandacht brengen bij lokale ondernemers en particulieren. Zo is in 2019 de 'gastvrijheidscheck' uitgevoerd. Helaas was de deelname aan deze gastvrijheidscheck zeer beperkt. De gemeente praat met lokale ondernemers hoe zij winkels en horeca toegankelijker kunnen maken.

Conclusie

Bij de gemeente zijn geen signalen bekend dat winkels en horeca onvoldoende toegankelijk zijn. Ondernemers en particulieren zijn zelf verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van winkels en horeca. De gemeente handhaaft verplichtingen door reguliere vergunningverlening en handhaving.

Spelen en Sporten – Sportaanbod, Speelruimtes, Sportvoorzieningen

Inwoners met een handicap kunnen sporten en bewegen bij reguliere sportverenigingen en sportvoorzieningen. Als dit niet mogelijk is door een handicap zijn er verschillende mogelijkheden:

- Verschillende partijen werken samen in het sport- en cultuurstimuleringsprogramma MOVE waarin verenigingen een aanbod creëren voor personen met een handicap.
- In het Lokaal Sportakkoord hebben verschillende lokale partners afgesproken dat sporten voor iedereen toegankelijk moet zijn en het sportaanbod daar in voorziet.
- Met Uniek Sporten is er een sportloket waar personen met een handicap terecht kunnen voor begeleiding bij het vinden van de juiste sport. De gemeente is met Uniek Sporten in gesprek om het sportaanbod voor kwetsbare groepen te vergroten en meer bekendheid te genereren bij inwoners van de gemeente. Een voorbeeld is Wheels2sport waarin personen met een fysieke handicap sporthulpmiddelen kunnen gebruiken.
- Beweegroutes in Mook en Molenhoek. De route is toegankelijk voor personen met allerlei soorten handicaps.
- In Molenhoek en Middelaar staat een duofiets die door de Algemene Hulpdienst wordt beheerd. In Mook staat geen duofiets. De gemeente wil het initiatief bij de gemeenschap leggen en juicht een burgerinitiatief zoals dat in Middelaar tot stand is gekomen toe.

Conclusie

Het aanbod aan sport en bewegen voor personen met een handicap is uitgebreid en voldoende toegankelijk voor personen met een handicap. Om een nog passender sportaanbod te creëren voor personen met een handicap worden de komende jaren bestaande plannen uitgevoerd en wordt voortgebouwd op bestaande samenwerkingen. De gemeente brengt de hierboven genoemde mogelijkheden tot sporten meer en beter onder de aandacht van inwoners.

Opgave

4.1 Het bestaande sportaanbod meer en beter onder de aandacht brengen van inwoners.

Nee

€ Bestaand budget

Doorlopend

Verschillende lokale partners

Burgerschap – Stemlocaties, Politieke en maatschappelijke activiteiten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het aanwijzen en inrichten van stemlokalen. De Kieswet kent enkele vereisten voor de inrichting van stemlokalen, waaronder toegankelijkheid voor personen met een handicap. De gemeente probeert zich zoveel mogelijk te houden aan de criteria van de Rijksoverheid die staan beschreven in de 'Checklist toegankelijk stemlokalen' en het 'Actieplan toegankelijk stemmen'. De gemeente houdt bij de selectie en aanpassing van de stemlokalen al rekening met oprijplanken, parkeervoorzieningen voor gehandicapten, stemhokjes met verlaagd

werkblad, goede verlichting, een loep bij het stembiljet en een leeslamp. De gemeente vindt het belangrijk dat personen met een handicap zoveel mogelijk zelfstandig kunnen stemmen. Als dat niet mogelijk blijkt te zijn, zijn stembureauleden geïnstrueerd om hen te helpen bij het stemmen.

Conclusie

Op enkele punten voldoen stemlocaties aan de criteria van de Rijksoverheid en op enkele nog niet. De gemeente zet zich de komende jaren in om de stemlocaties toegankelijker te maken en aan de landelijke richtlijnen te voldoen.

Opgave

4.2 Stemlocaties worden toegankelijker door te werken met de landelijke criteria.

Nee

€ Bestaand budget

2021

Stemlocaties

Openbare gebouwen – Bibliotheek, Stadhuis

Met openbare gebouwen worden gebouwen bedoeld met een bijeenkomstfunctie. De gemeente is van veel van deze openbare gebouwen niet de eigenaar (zoals scholen en gebouwen op het gebied van welzijn en sociaal-cultureel werk). De eigenaren van openbare gebouwen zijn verplicht zich voor de toegankelijkheid te houden aan het Bouwbesluit en met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2022 aan het Besluit bouwwerken leefomgeving. De gemeente heeft geen beleid op het toegankelijk maken van bestaand maatschappelijk vastgoed en (openbare) gebouwen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij eigenaren en beheerders. De gemeente kan enkel directe invloed uitoefenen op de toegankelijkheid van openbare gebouwen waar zij zelf geen eigenaar van is door voorwaarden te stellen aan subsidieverstrekking voor bepaalde activiteiten. Wel is de gemeente eigenaar van het gemeentehuis in Mook. Een aantal inwoners hebben in de rapportage van TIP Mook en Middelaar aangegeven dat het gemeentehuis niet toegankelijk zou zijn voor personen met een handicap. De gemeente gaat de toegankelijkheid van het gemeentehuis toetsen aan de hand van de 'Checklist toegankelijkheid in openbare gebouwen'.

Conclusie

De gemeente is niet de eigenaar van verschillende openbare gebouwen in de gemeente. De verantwoordelijkheid voor toegankelijkheid ligt bij eigenaren en beheerders. De gemeente gaat voor de activiteiten die zij subsidieert als voorwaarden voor subsidieverstrekking opnemen dat activiteiten toegankelijk zijn voor personen met een handicap en kaart dit indien nodig aan in bestaande overleggen.

Opgave

4.3 Bij subsidieverstrekking als voorwaarden opnemen dat activiteiten die georganiseerd worden in openbare gebouwen toegankelijk zijn voor personen met een handicap.

Nee

€ Bestaand budget

2022

Subsidie-aanvragers en eigenaren

4.4 De gemeente toetst de toegankelijkheid van het gemeentehuis aan de hand van de 'Checklist toegankelijkheid in openbare gebouwen'.

Nee

€ n.n.b.

2021

-

Informatie – Sociale kaart, Uitagenda

De gemeente krijgt regelmatig te horen dat er onvoldoende informatie is over de verschillende sociale voorzieningen in de gemeente. De gemeente heeft geen ‘sociale verwijskaart’ waar informatie wordt gegeven over de verschillende soorten sociale voorzieningen in de gemeente. De gemeente gaat de informatievoorziening zo vormgeven dat die voor inwoners en verwijzers beschikbaar en toegankelijk is, ook voor personen met een handicap. De gemeente investeert en faciliteert al wel in digitaal buurtplatform Maasburen.nl. Op Maasburen.nl kunnen inwoners informatie krijgen over de verschillende voorzieningen in de gemeente en kunnen zij elkaar ontmoeten en vinden.

Op de website ‘Zorgeloos op vakantie’ staan uitjes beschreven die makkelijk toegankelijk zijn voor personen met een handicap. De gemeente werkt samen met de regio Veluwe Arnhem Nijmegen om meer toeristen te trekken. Hiervoor wordt een uitvoeringsprogramma uitgewerkt. Inclusie heeft een centrale plaats in dit uitvoeringsprogramma.

Conclusie

De informatievoorziening vanuit de gemeente over sociale voorzieningen is nog onvoldoende toegankelijk voor personen met een handicap. De gemeente gaat werken aan deze informatievoorziening. Ook werkt de gemeente een uitvoeringsprogramma uit om het toerisme in de regio inclusiever te maken.

Opgave

4.5 Ontwikkelen informatievoorziening die voor alle inwoners en verwijzers beschikbaar is.

 n.n.b.   € n.n.b.   2021   Gemeente, Maasburen.nl en overige lokale partners

4.6 Uitwerken uitvoeringsprogramma met Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen om verschillende toeristische punten in de eigen gemeente en regio inclusiever te maken.

 Nee   € Bestaand budget   2021   Regio Veluwe Arnhem Nijmegen

Natuur – Bos, Strand, Park

In samenwerking met de regio Nijmegen zijn diverse fiets- en wandelroutes beschikbaar die toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers. Het ‘familiepad’ op de Mookerheide is een wandelpad dat toegankelijk is voor personen in een rolstoel. Bij de aanleg van routes wordt rekening gehouden met personen met een handicap. Het familiepad is nu nog niet aangegeven in het Wandelrouten netwerk. Uit de rapportage van TIP Mook en Middelaar blijkt ook dat niet alle wandelpaden rolstoeltoegankelijk zijn. Om meer wandelpaden rolstoeltoegankelijker te maken bestaan er rolstoelen die geschikt zijn voor een ongelijke ondergrond. Op dit moment zijn deze rolstoelen niet beschikbaar in de gemeente Mook en Middelaar.

Conclusie

Niet alle wandelpaden zijn toegankelijk voor personen met een handicap. Hier wordt aan gewerkt door het familiepad op te nemen in het wandelrouten netwerk en op (een) nader te bepalen plek(ken) een rolstoel beschikbaar te stellen die geschikt is voor ongelijke ondergrond.

Opgave

4.7 Het familiepad opnemen in het wandelrouten netwerk en op een nader te bepalen plek een bankje plaatsen dat geschikt is om met een rolstoel aan te zitten.

 Nee   € Bestaand budget   2021   Natuurmonumenten

4.8 Op (een) nader te bepalen plek(ken) in de gemeente is een rolstoel aanwezig die voor inwoners met een handicap toegankelijk is.

 Nee   € Bestaand budget   2021   Lokale ondernemers

CONCEPT

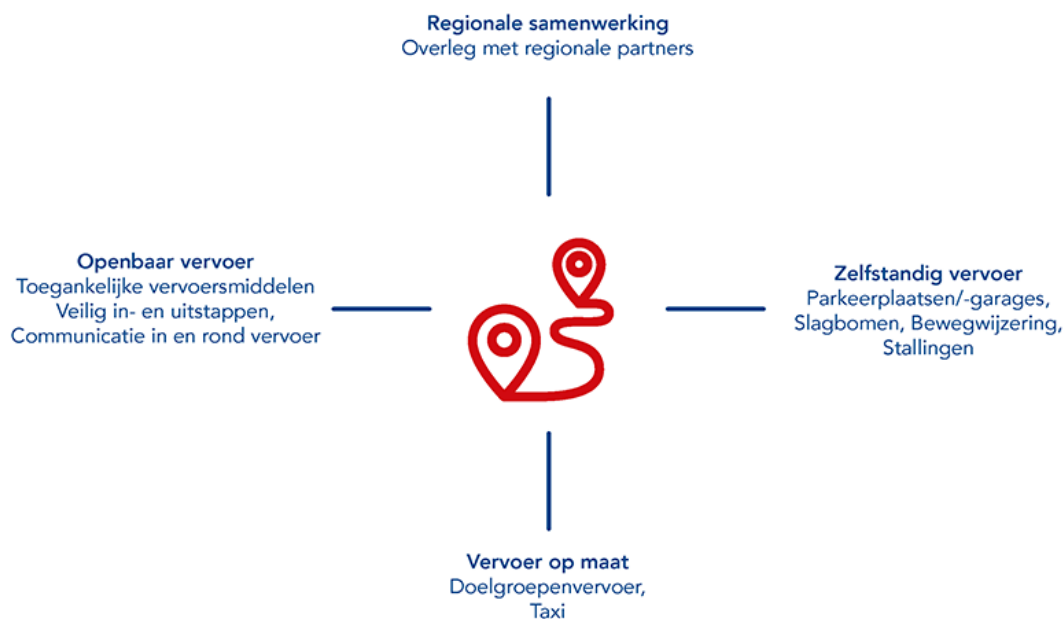
5. Vervoer

Jezelf kunnen verplaatsen

Goed en toegankelijk vervoer is essentieel voor een inclusieve samenleving, want inwoners moeten zich – al dan niet zelfstandig – kunnen verplaatsen. In dit hoofdstuk staan regionale samenwerking, zelfstandig vervoer, vervoer op maat en openbaar vervoer centraal.

Met het inzetten op 'Vervoer' voldoet de gemeente aan artikel 9 en artikel 20 van het VN-verdrag

Figuur 6: Vervoer

Regionale Samenwerking – Overleg met regionale partners

De gemeente Mook en Middelaar werkt, gezien de ligging, samen met zowel de regio Noord-Limburg als de regio Arnhem Nijmegen op het gebied van vervoer en mobiliteit. Met 'Trendsportal' wordt uitvoering gegeven aan de regionale mobiliteitsvisie Noord-Limburg. In de Regio Arnhem Nijmegen wordt samengewerkt binnen de kaders van SLIM & Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid. Het doel van deze samenwerkingen is het mobieler maken van de regio door aantrekkelijke mobiliteitssystemen zoals collectief deelvervoer, het ondersteunen van de duurzaamheidstransitie en verbeteren van de bereikbaarheid. Bij het mobieler maken van de regio, is er ook specifieke aandacht voor personen met een handicap. Inclusie en toegankelijkheid zijn dan ook belangrijke doelstellingen van deze regionale samenwerking.

Conclusie

Voortzetten samenwerking in Limburg en Gelderland en het verder uitwerken van verschillende vervoersprojecten om de mobiliteit in onze gemeente te verbeteren.

Zelfstandig vervoer – Parkeerplaatsen/-garages, Slagbomen, Bewegwijzering, Stallingen

Toegankelijkheidseisen met betrekking tot vervoer zijn opgenomen in het Handboek Inrichting Openbare Ruimte. De gemeente voert jaarlijks het reguliere onderhoud uit aan de openbare ruimte en inventariseert de verkeerscirculatie. In de gemeente zijn op verschillende plekken, nabij winkels en voorzieningen, gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig. Inwoners kunnen, onder een aantal voorwaarden, een gehandicaptenparkeerkaart aanvragen bij de gemeente om hier gebruik van te maken. Ook kunnen inwoners, onder een aantal voorwaarden, een eigen gehandicaptenparkeerplaats aanvragen.

Conclusie

De gemeente voldoet aan de voorwaarden voor personen met een handicap om zich zelfstandig kunnen vervoeren. Personen met een handicap kunnen zich wenden tot de gemeente wanneer zij gebruik willen maken van een gehandicaptenparkeerplaats.

Vervoer op maat – Doelgroepenvervoer, Taxi

De gemeente is vanuit verschillende wettelijke taken verantwoordelijk voor vervoer van inwoners die daar recht op hebben. Inwoners kunnen alleen van onderstaande gebruik maken door een indicatie aan te vragen bij de gemeente. Inwoners moeten dan aan bepaalde voorwaarden voldoen.

- Het doelgroepenvervoer (leerlingen- en Wmo-vervoer) wordt in onze gemeente uitgevoerd door de vervoersorganisatie AVAN. AVAN beschikt over taxi's en (rolstoel)bussen en chauffeurs dienen aan verschillende kwaliteitseisen te voldoen, zoals ervaring met rolstoelgebruikers, het hanteren van zit- en tiltechnieken en overige praktische vaardigheden.
- De gemeente vergoedt het vervoer naar voorzieningen binnen de Jeugdwet en Wmo. Dit vervoer wordt door de zorgaanbieders georganiseerd en voldoet aan kwaliteitseisen.
- Wanneer bovenstaande voorzieningen niet voldoen, zijn er andere vervoersvoorzieningen mogelijk vanuit de Wmo en kunnen inwoners gebruik maken van Wmo hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobielen en vervoersvoorzieningen) om de mobiliteit in en om het huis te verbeteren. Alle rolstoelen voldoen aan de Code VVR en zijn ISO gecertificeerd.
- De Algemene Hulpdienst biedt in noodzakelijke en incidentele situaties vervoer aan tegen een geringe kilometervergoeding.

Vanaf 2021 zijn er voor alle inwoners van de gemeente voertuigen beschikbaar die gebruikt kunnen worden voor collectief deelvervoer. De gemeente gaat collectief deelvervoer beschikbaar maken voor een zo groot mogelijke groep inwoners en zoekt daarin de samenwerking met lokale partners.

Conclusie

Er zijn verschillende vervoersvoorzieningen beschikbaar voor personen met een handicap. Van de vervoersvoorzieningen die op indicatie worden verstrekt, wordt al veel gebruikt gemaakt. Dit zijn echter voorzieningen die relatief hoge kosten met zich meebrengen. De gemeente gaat kosteloze en/of goedkopere vervoersmogelijkheden meer onder de aandacht brengen bij inwoners. De gemeente maakt collectief deelvervoer beschikbaar voor alle inwoners.

Opgave

5.1 Meer onder de aandacht brengen van kosteloze en/of goedkope vervoersmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld collectief deelvervoer, ANWB AutoMaatje en de Zonnebloemauto.

 Nee   € Bestaand budget   2021   Lokale partners

5.2 Collectief deelvervoer beschikbaar maken voor personen met een handicap.

 Nee   € Bestaand budget   2021   Lokale partners.

Openbaar vervoer – Vervoersmiddelen, Veilig in- en uitstappen, Communicatie in en rond vervoer

Inwoners kunnen gebruik maken van openbaar vervoer in de richting van Nijmegen en in zuidelijke richting met de aanwezigheid van lijn 83 en een treinverbinding. Het toegankelijker maken van het openbaar vervoer is een verantwoordelijkheid van de bus- en treinvervoerders en beheerders. De vervoerders maken momenteel al gebruik van rolstoelbruggen en voorzieningen voor blinden en doven. Verder zijn een deel van de bushaltes in de gemeente rolstoelvriendelijk en toegankelijk voor visueel beperkten. Treinstation Mook-Molenhoek is toegankelijk voor visueel beperkten door middel van blindegeleidlijnen. Ook is het station in 2019 volledig rolstoelvriendelijk gemaakt door de NS.

Er is reeds een buurtbus met een directe verbinding tussen Groesbeek en station Mook-Molenhoek. In 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor de start van een werkgroep die zichzelf ten doel stelt om een nieuwe buurtbus in de gemeente Mook en Middelaar te bewerkstelligen. De precieze route van de nieuwe buurtbusverbinding moet nog worden bepaald. Het streven is dat de buurtbus alle kernen van de gemeente aandoet en stopt bij station Mook-Molenhoek.

Conclusie

De gemeente beschikt over goed openbaar vervoer, behalve in de kern Middelaar. Het openbaar vervoer is een verantwoordelijkheid van vervoerders en niet van de gemeente. De bushaltes en het treinstation zijn voldoende toegankelijk voor personen met een handicap. De gemeente heeft doorlopend overleg met busvervoerders en NS/ProRail om het openbaar vervoer toegankelijker te maken voor personen met een handicap. De gemeente werkt aan een nieuwe buurtbusverbinding. De verwachting is dat personen met een handicap hier veel gebruik van zullen maken.

Opgave

5.3 Nieuwe buurtbusverbinding die ook personen met een handicap kan verplaatsen en vervoeren.

 n.n.b.   € n.n.b.   2021   Provincie, Breng, Connexion, ProRail en overige lokale partners

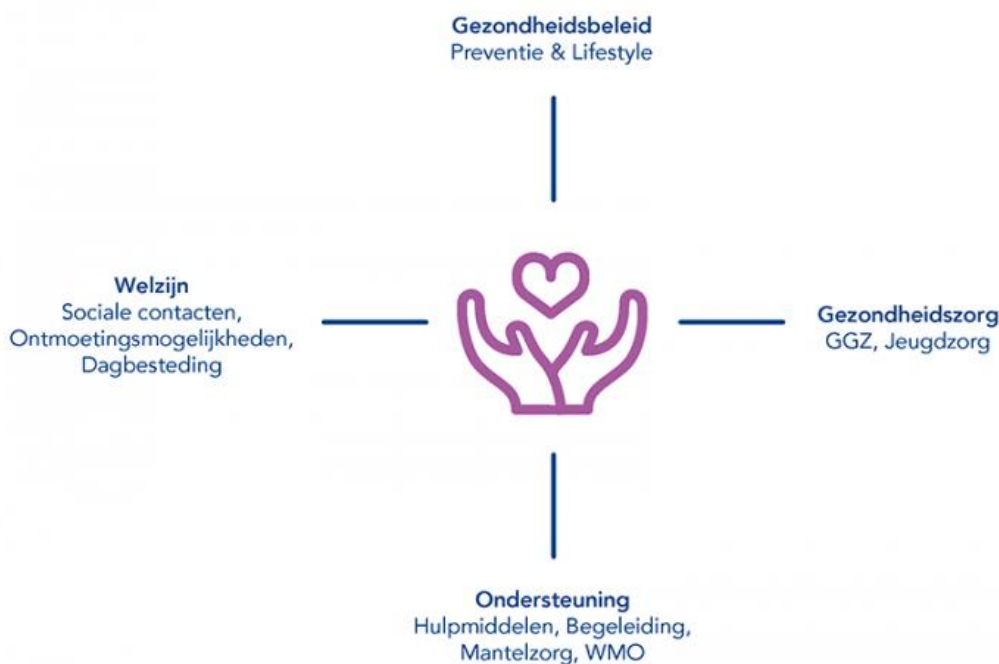
6. Welzijn, Gezondheid & Ondersteuning

Assistentie dichtbij wanneer nodig

Verschiedende vormen van maatschappelijke ondersteuning, welzijn en gezondheid zijn bij gemeenten belegd. Gemeenten zijn hier vanuit meerdere wetten verantwoordelijk voor. In dit hoofdstuk gaan we in op gezondheidsbeleid, gezondheidszorg, ondersteuning en welzijn.

Met het inzetten op 'Welzijn, Gezondheid & Ondersteuning' voldoet de gemeente aan artikel 12, artikel 19, artikel 23, artikel 25 en artikel 26 van het VN-verdrag

Figuur 7: Welzijn, gezondheid & ondersteuning

Gezondheidsbeleid – Preventie en Lifestyle

Vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) heeft de gemeente de taak om een gezonde leefstijl te bevorderen en gezondheidsproblemen bij inwoners te voorkomen. Veel van deze taken zijn ondergebracht bij de GGD en worden samen met lokale partners uitgevoerd. De gemeente maakt inwoners bewust van de gevolgen van overgewicht, roken, alcoholgebruik, ouder worden, eenzaamheid, etc. De gemeente sluit zich aan bij landelijke, regionale en lokale acties die zich hier op richten. Gezonde voeding is een thema dat de gemeente de komende jaren meer aandacht wil geven. Ook verstrekt de gemeente subsidies aan welzijns- en professionele organisaties, stichtingen, burgerinitiatieven en andere activiteiten als daardoor de collectieve gezondheid bevordert wordt.

Conclusie

De gemeente doet mee aan landelijke, regionale en lokale acties en verstrekt subsidies als dit de collectieve gezondheid bevordert. Er zijn geen op dit moment geen campagnes gericht op inclusie. De komende jaren is hier meer aandacht voor.

Gezondheidszorg – GGZ, Jeugdzorg

De gemeente werkt op dit moment aan de implementatie van de nieuwe Wet verplichte GGZ en de decentralisatie van het beschermd wonen. Deze taken worden voornamelijk uitgevoerd door de GGD. De gemeente is vanuit de Jeugdwet verantwoordelijk voor alle jeugdhulp aan jeugdigen (en gezinnen) die ondersteuning nodig hebben. De gemeente heeft in regionaal verband een volledig aanbod aan jeugdhulp ingekocht, waaronder begeleiding, GGZ, dyslexie, opvang, jeugdbescherming, dwang- en drangtrajecten. Zeer specialistische jeugdhulp is landelijk ingekocht. Het Sociaal Team van de gemeente, huisartsen, de jeugdarts, medisch specialisten en de jeugdbescherming kunnen jeugdhulp indiceren. Professionals van Synthese en/of vrijwilligers bieden ondersteuning en kortdurende begeleiding aan gezinnen met lichte opgroei- en opvoedvragen, om daarmee in de ondersteuningsbehoefte te voorzien. Waar nodig kan vervolgens alsnog ondersteuning vanuit de Jeugdwet worden ingezet. Dit moet ervoor zorgen dat kinderen gelijke kansen krijgen, dus niet al met een achterstand beginnen. Ook zetten we in op vroege mentale weerbaarheid. Regionaal verkennen we met scholen de mogelijkheid om cursussen voor mentale weerbaarheid te geven. Zo zorgen we enerzijds voor acceptatie en anderzijds helpen we kinderen in moeilijkheden om al op jonge leeftijd om te gaan met hun handicap. Tot slot is in 2020 een pilot gestart met Buurtgezinnen, waarbij gezinnen elkaar laagdrempelig ondersteunen. Loopt een gezin tegen problemen aan en moeten de gezinsleden ontlast worden, dan kunnen ze gekoppeld worden aan een stabiel gezin. De gezinnen maken afspraken hoe ze elkaar kunnen helpen.

Conclusie

Personen met een handicap kunnen gebruik maken van een uitgebreid aanbod aan GGZ en jeugdhulp. Bestaande plannen worden uitgevoerd en we bouwen voort op bestaande samenwerking.

Ondersteuning – Hulpmiddelen, Begeleiding, Mantelzorg, Wmo

De gemeente is vanuit de Wmo verantwoordelijk voor alle vormen van maatschappelijke ondersteuning aan inwoners. De gemeente heeft een volledig aanbod aan maatschappelijke ondersteuning lokaal en regionaal ingekocht, zoals hulpmiddelen, dagbesteding, woonvoorzieningen, hulp bij het huishouden, begeleiding en GGZ. Ook zijn er bepaalde vormen van maatschappelijke ondersteuning landelijk ingekocht, omdat dit te specifieke problematiek betreft. Het Sociaal Team van de gemeente kan de maatschappelijke ondersteuning indiceren. De gemeente Mook en Middelaar kent verder verschillende algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn, zoals het algemeen maatschappelijk werk en een steunpunt voor mantelzorgers. Maatschappelijk werkers van Synthese ondersteunen inwoners bij sociaal-maatschappelijke participatie en beperkingen. Mantelzorg Mook en Middelaar biedt een breed aanbod aan ondersteuning aan voor mantelzorgers. De gemeente verstrekt een subsidie aan Stichting Rechtswinkel Gennep voor de uitvoering van een discriminatiemeldpunt. Personen kunnen hier terecht in het geval van discriminatie, bijvoorbeeld wanneer dit het gevolg is van een handicap.

Conclusie

Personen met een handicap kunnen gebruik maken van een uitgebreid aanbod aan Wmo- en algemene voorzieningen. Bestaande plannen worden uitgevoerd en we bouwen voort op bestaande samenwerking.

Welzijn – Sociale contacten, Ontmoetingsmogelijkheden, Dagbesteding

De gemeente is vanuit de Wmo verantwoordelijk voor een sluitend aanbod aan ontmoetingsmogelijkheden. Welzijnsorganisaties zetten zich al in voor inwoners met een handicap. Onze gemeente kent drie gemeenschapshuizen en vier breed gedragen ontmoetingsplaatsen voor alle inwoners en voor kwetsbare groepen. In Middelaar is de Dörpskamer in MFC de Koppel de belangrijkste ontmoetingsplaats. MFC de Koppel is goed toegankelijk voor inwoners met een handicap. Molenhoek kent twee ontmoetingsplaatsen met het Lees- en Ontmoetingspunt (LOP) en gemeenschapshuis de Wieken. De gemeenschapshuizen en ontmoetingsplaatsen in Molenhoek zijn oudere gebouwen en niet op alle niveaus voor iedereen toegankelijk. In Mook vervult 't Môks Café de rol van ontmoetingsplaats. De gemeente ontvangt regelmatig signalen dat het Môks Café ontoegankelijk is voor personen met een handicap. Tevens wordt een breed gedragen en goed toegankelijke ontmoetingsplaats in Mook momenteel gemist. Een werkgroep met inwoners en professionals werkt een plan uit dit in de toekomst mogelijk te maken.

De toegankelijkheid voor personen met een handicap is afhankelijk van het (verhuur)beleid van de eigenaar/beheerder. De eigenaren van gebouwen met een openbare functie zijn verplicht zich voor de toegankelijkheid van de openbare gebouwen te houden aan het Bouwbesluit en met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2022 aan het Besluit bouwwerken leefomgeving. De gemeente gaat voor ontmoetingsactiviteiten die zij subsidieert als voorwaarde voor subsidieverstrekking opnemen dat activiteiten toegankelijk moeten zijn voor personen met een handicap. De gemeente is bereid om mee te denken hoe activiteiten toegankelijker gemaakt kunnen worden.

Niet alle inwoners uit onze gemeente hebben een breed netwerk waar zij op terug kunnen vallen. Daarom koppelen welzijnsorganisatie Proteion en digitaal buurtplatform Maasburen.nl maatjes aan bijvoorbeeld personen met een handicap. Een maatje kan op verschillende manieren inwoners met een handicap helpen, zoals bij contact maken of meer alledaagse zaken. Proteion en Maasburen.nl worden door de gemeente financieel ondersteund om deze diensten mogelijk te maken.

Conclusie

De gemeente kent verschillende ontmoetingsmogelijkheden die geschikt zijn voor personen met een handicap. Deze ontmoetingsmogelijkheden zijn nog niet allemaal even toegankelijk. De gemeente gaat hier rekening mee houden in haar subsidieverstrekking. Ook wordt er een breed gedragen en toegankelijke ontmoetingsplaats in Mook gemist. De komende tijd onderzoeken wij samen met een aantal partners of en hoe een ontmoetingsplaats kan worden gerealiseerd.

Opgaven

6.1 Passend en sluitend aanbod aan ontmoeting in Mook.

 Nee   € Bestaand budget   2021   Werkgroep Seniorvriendelijke gemeente, Woonzorg Nederland, ZZG en 't Môks Café

6.2 Bij subsidieverstrekking als voorwaarde opnemen dat activiteiten die georganiseerd worden in het kader van ontmoeting toegankelijk zijn voor personen met een handicap.

 Nee   € Bestaand budget   2022   Subsidie-aanvragers en eigenaren

7. Algemeen

De eigen gemeentelijke organisatie heeft ook invloed op lokale inclusie. In het hoofdstuk 'Algemeen' staat de eigen organisatie centraal, zoals het ondertekenen van het 'Manifest: Iedereen doet mee', trainingen voor gemeenteambtenaren en de gemeentelijke website.

Manifest: Iedereen doet mee

Met het vaststellen van deze LIA heeft de gemeente beleid specifiek gericht op lokale inclusie en personen met een handicap. Het is van belang dat de gemeente dit ook naar buiten toe uitdraagt. Dit doen we door aandacht te vragen voor de LIA en het 'Manifest: Iedereen doet mee' te ondertekenen.

Conclusie

Met het ondertekenen van dit manifest laat de gemeente Mook en Middelaar zien een inclusieve gemeente te (willen) zijn waarin iedereen mee kan doen.

Opgave

7.1 De gemeente ondertekent het 'Manifest: Iedereen doet mee'.

Nee

€ Bestaand budget

2021

$\begin{matrix} x & x & x \\ x & & x \\ x & x & x \end{matrix} -$

Training inclusie voor medewerkers gemeente

Inclusie en toegankelijkheid voor personen met een handicap is reeds een belangrijk onderdeel in de gemeentelijke plan- en beleidsvorming. De gemeente organiseert in het kader van dit plan een training waarin centraal staat wat we als gemeente kunnen doen op het gebied van inclusie voor personen met een handicap en hoe je inclusie integreert in beleids- en planvorming.

Conclusie

Het vaststellen van deze LIA is een begin om de gemeente toegankelijker te maken voor personen met een handicap. Om dit goed tussen de oren van de medewerkers van de gemeente te krijgen zijn trainingen nodig.

Opgave

7.2 Medewerkers van de gemeente worden geschoold om inclusie in het dagelijkse werk in te passen en inwoners met een handicap te betrekken bij beleidsvorming.

Nee

€ Bestaand budget

2021/2022

$\begin{matrix} x & x & x \\ x & & x \\ x & x & x \end{matrix} -$

Training schrijven op B1-niveau en communicatie voor medewerkers gemeente

De gemeente probeert zo veel mogelijk op B1-niveau te communiceren met inwoners. Uit een analyse van een communicatiebureau blijkt dat de gemeentelijke communicatie nog vaak te moeilijk werd bevonden door inwoners. Met name laaggeletterden hebben moeite om de gemeentelijke communicatie goed te begrijpen. Medewerkers van de gemeente volgen een training om beter te communiceren naar inwoners toe. Daarnaast is er een coördinator laaggeletterdheid beschikbaar voor de gemeente die helpt om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen en die laaggeletterdheid kan koppelen aan andere gemeentelijke terreinen.

Conclusie

De communicatie van de gemeente is voor laaggeletterden soms moeilijk te begrijpen. Medewerkers van de gemeente worden hierop getraind.

Opgave

7.3 Medewerkers van de gemeente worden geschoold om op B1-niveau te schrijven.

 Nee   € Bestaand budget   2021

Gemeentelijke website

Vanaf september 2020 geldt het Besluit digitale toegankelijkheid overheid. In dit besluit staat dat websites van overheidsinstanties moeten voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor digitale toegankelijkheid en toegankelijkheidseisen en dat zij een toegankelijkheidsverklaring moeten hebben. Samen met het web-bedrijf wordt in 2020 en 2021 een digitale toegankelijkheidstest georganiseerd. Ook wordt er een toegankelijkheidsverklaring opgesteld. Voorbeelden van 'tools' die helpend kunnen zijn voor personen met een handicap zijn: een 'luistertoets', hoog/laag contrast en communicatie op B1-niveau. Hierover zijn we met het web-bedrijf in gesprek.

Conclusie

De gemeente onderzoekt of de gemeentelijke website voldoet aan wettelijke verplichtingen en toegankelijkheidsnormen. Op basis van deze resultaten gaat de gemeente de website toegankelijker maken voor inwoners met een handicap.

Opgave

7.4 Uitvoeren toegankelijkheidstest en opstellen toegankelijkheidsverklaring.

 Nee   € n.n.b.   2021   Web-bedrijf SIM

8. Conclusie

In het hoofdstuk 'Conclusie' staat een samenvatting van de LIA en wordt beschreven wat de LIA vraagt aan financiële middelen en ambtelijke inzet. Een analyse van de opgaven staat in het uitvoeringsprogramma.

Analyse – Hoe inclusief is de gemeente Mook en Middelaar?

Op veel levensdomeinen is de gemeente Mook en Middelaar inclusief voor personen met een handicap. Hier wordt op veel gemeentelijke terreinen, binnen bestaand beleid en reguliere gemeentelijke werkzaamheden, met verschillende samenwerkingspartners aan gewerkt. Zo gebeuren er al veel goede dingen voor personen met een handicap op het gebied van mobiliteit, zorg, sport, werk en inkomen.

De gemeente is nog niet in alle gevallen toegankelijk voor inwoners. Uit het VN-verdrag blijkt dat drie onderwerpen altijd van belang en noodzakelijk zijn om te komen tot een inclusieve gemeente waarin iedereen mee kan doen, namelijk (1.) bewustwording, (2.) ontmoeting en (3.) fysieke en sociale toegankelijkheid en de aanwezigheid van informatie. Uit een analyse over de verschillende subdomeinen blijkt dat de gemeente dan ook met name op deze onderwerpen nog stappen kan maken in de ambitie om een inclusieve gemeenschap te zijn. Dit zijn de belangrijkste conclusies en opgaven:

Belangrijkste conclusies

- De publieke ruimte is niet in alle gevallen toegankelijk voor personen met een handicap.
- Ontmoetingsplaatsen en openbare gebouwen zijn niet in alle gevallen toegankelijk voor personen met een handicap.
- De informatievoorziening behoeft aandacht. Er zijn veel mogelijkheden voor ondersteuning, maar lang niet alle personen met een handicap zijn hiervan op de hoogte.
- Niet alle medewerkers van de gemeente zijn zich bewust van de drempels die personen met een handicap ervaren.
- Er zijn naar verwachting te weinig woningen om alle mensen met een handicap in de toekomst in te voorzien.

Belangrijkste opgaven

- Meldingen over de publieke ruimte worden meegenomen in bestaande omgevings- en onderhoudsplannen. Waar nodig is er overleg met belangenorganisaties.
- De gemeente stelt als voorwaarde aan subsidieverstrekking dat ontmoetingsplaatsen en activiteiten in openbare gebouwen toegankelijk zijn voor personen met een handicap.
- De gemeente werkt aan de informatievoorziening binnen het Sociaal Domein, het toegankelijk maken van de website en besteedt meer aandacht aan bestaande mogelijkheden tot ondersteuning.
- Medewerkers van de gemeente krijgen twee trainingen om bewustwording te vergroten en inclusie in de gemeentelijke communicatie, dagelijkse werkzaamheden en beleidsvorming toe te passen.
- Opstellen nieuwe woonvisie met aandacht voor het woningaanbod voor personen met een handicap, levensloopbestendige woningen, combinatie wonen met zorg en beschermd wonen.

De LIA gaat voornamelijk over wat de gemeente op dit moment doet om inclusief te zijn en wat personen met een handicap nodig hebben om de gemeenschap toegankelijker te maken. Echter, de LIA moet een plan zijn dat gedragen wordt vanuit de gemeenschap. Binnen de beschikbare middelen en ambtelijke capaciteit is het mogelijk om 1) een communicatieplan uit te werken en 2) met de ASD te overleggen hoe we de gemeenschap willen betrekken bij de uitvoering van de LIA.

Uit de LIA blijkt daarnaast dat verantwoordelijkheden en eigenaarschap in veel gevallen niet bij de gemeente liggen, maar bij eigenaren, beheerders en particulieren. Zij blijven verantwoordelijk. De gemeente werkt met hen samen, evenals met inwoners en relevante partners. De gemeente stimuleert burgerinitiatieven waar mogelijk met een vonkje of subsidie. Bij de uitvoering van de LIA zal de werkgroep van de ASD nauw betrokken blijven.

Ambtelijke inzet

De meeste gemeentelijke opgaven vallen onder bestaand beleid, reguliere werkzaamheden en zijn reeds ondergebracht binnen de gemeentelijke organisatie. Om lokale inclusie een plek te geven in de gemeentelijke organisatie stellen we 1.) een 'kerngroep lokale inclusie' in die samenwerkt aan de uitvoering van de LIA en hier aandacht voor vraagt binnen de eigen organisatie en stellen we 2.) een 'contactfunctionaris lokale inclusie' in die de LIA monitort, de kerngroep voorziet, contactpersoon is voor de gemeenschap en inclusie uitdraagt aan de gemeenschap. Met de werkzaamheden van de kerngroep lokale inclusie en de contactfunctionaris¹ wordt in de bestaande ambtelijke capaciteit rekening gehouden.

Financieel

Vanuit het Rijk worden gemeenten niet gecompenseerd voor de uitvoering van het VN-verdrag. Voor de uitvoering van deze LIA zijn geen extra financiële middelen beschikbaar. De verschillende opgaven worden opgevangen binnen bestaande gemeentelijke budgetten. Daar is rekening mee gehouden bij het ambitieniveau van deze LIA.

Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma geeft een overzichtelijke weergave van de belangrijkste opgaven van de gemeente in het kader van de LIA. Het uitvoeringsprogramma staat op de volgende pagina.

---

¹ De contactfunctionaris lokale inclusie is naar verwachting 64 uur per jaar kwijt aan de genoemde taken.

Lokale Inclusie Agenda: VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

 = extra ambtelijke inzet?

€ = extra geld nodig?

= actie afgerond?

$\begin{matrix} x & x & x \\ x & x & x \\ x & x & x \end{matrix}$ = samenwerkingspartners?

1. Onderwijs & Ontwikkeling					
Nr.	Opgave		€	☒	$\begin{matrix} x & x & x \\ x & x & x \\ x & x & x \end{matrix}$
1.1	Het bestaande scholings- en cursusaanbod voor personen met een handicap meer en beter onder de aandacht brengen van inwoners.	Nee	Bestaand budget	Doorlopend	Scholen en VNG
1.2	Inventariseren behoefte aan vroegschoolse activiteiten op scholen ter ondersteuning van het onderwijsachterstandenbeleid.	Nee	Bestaand budget	2021	Scholen en kinderopvang
1.3	Onderzoeken mogelijkheden van 'Passende kinderopvang' waarbij voor elk kind in de voorschoolse leeftijd een passende vorm van opvang in combinatie met zorg wordt georganiseerd, bij voorkeur in de eigen omgeving.	Nee	n.n.b.	2021	Kinderopvang
1.4	Optimaliseren van de overdracht van de kinderopvang naar het primair onderwijs.	Nee	Bestaand budget	2021	Scholen, regio, GGD en kinderopvang
2. Thuis					
Nr.	Opgave		€	☒	$\begin{matrix} x & x & x \\ x & x & x \\ x & x & x \end{matrix}$
2.1	Opstellen nieuwe woonvisie met daarin specifieke aandacht voor het woningaanbod voor personen met een handicap, levensloopbestendige woningen, combinatie wonen met zorg en beschermd wonen.	n.n.b.	n.n.b.	2021 / 2022	Woningcorporaties en zorgaanbieders
2.2	De gemeente zorgt, in samenwerking met de regio, voor een continuüm in aanbod van beschermd wonen en (intensieve) ambulante ondersteuning.	Nee	n.n.b.	2022	Regiogemeenten, zorgaanbieders, welzijn en woningcorporaties
2.3	De gemeente zorgt voor voldoende woonplekken om uitvoering te geven aan het convenant 'Weer Thuis'.	Nee	n.n.b.	2022	Regiogemeenten, zorgaanbieders, welzijn en woningcorporaties

3. Werk & Inkomen					
Nr.	Opgave		€	☒	<small>x x x x x x x x x</small>
3.1	Het bestaande aanbod aan financiële ondersteuning meer en beter onder de aandacht brengen van inwoners.	Nee	Bestaand budget	Doorlopend	Lokale partners
4. Vrije tijd					
Nr.	Opgave		€	☒	<small>x x x x x x x x x</small>
4.1	Het bestaande sportaanbod meer en beter onder de aandacht brengen van inwoners.	Nee	Bestaand budget	Doorlopend	Verschillende lokale partners
4.2	Stemlocaties worden toegankelijker door te werken met de landelijke criteria.	Nee	Bestaand budget	Doorlopend	Stemlocaties
4.3	Bij subsidieverstrekking als voorwaarde opnemen dat activiteiten die georganiseerd worden in openbare gebouwen toegankelijk zijn voor personen met een handicap.	Nee	Bestaand budget	2022	Subsidie-aanvragers en eigenaren
4.4	De gemeente toetst de toegankelijkheid van het gemeentehuis aan de hand van de 'Checklist toegankelijkheid in openbare gebouwen'.	Nee	n.n.b.	2021	-
4.5	Ontwikkelen informatievoorziening die voor alle inwoners en verwijzers beschikbaar is.	n.n.b.	n.n.b.	2021	Gemeente, Maasburen.nl en overige lokale partners
4.6	Uitwerken uitvoeringsprogramma met Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen om verschillende toeristische punten in de eigen gemeente en regio inclusiever te maken.	Nee	Bestaand budget	2021	Regio Veluwe Arnhem
4.7	Het familiepad opnemen in het wandelroutenetwerk en op een nader te bepalen plek een bankje plaatsen dat geschikt is om met een rolstoel aan te zitten.	Nee	Bestaand budget	2021	Natuurmonumenten
4.8	Op (een) nader te bepalen plek(ken) in de gemeente is een rolstoel aanwezig die voor inwoners met een handicap toegankelijk is.	Nee	Bestaand budget	2021	Lokale ondernemers

5. Vervoer					
Nr.	Opgave		€	☒	<small>x x x x x x x x</small>
5.1	Meer onder de aandacht brengen van kosteloze en/of goedkope vervoersmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld ANWB AutoMaatje en de Zonnebloemauto.	Nee	Bestaande budget	2021	Lokale partners
5.2	Collectief deelvervoer beschikbaar maken voor personen met een handicap.	Nee	Bestaand budget	2021	Lokale partners
5.3	Nieuwe buurtbusverbinding die ook personen met een handicap kan verplaatsen en vervoeren.	n.n.b.	n.n.b.	2021	Provincie, Breng, Connexion, ProRail en overige lokale partners
6. Welzijn, Gezondheid & Ondersteuning					
Nr.	Opgave		€	☒	<small>x x x x x x x x</small>
6.1	Passend en sluitend aanbod aan ontmoetingsmogelijkheden in Mook.	Nee	Bestaand budget	2021	Werkgroep Seniorvriendelijke gemeente, Woonzorg Nederland, ZZG en 't Môks Café
6.2	Bij subsidieverstrekking als voorwaarden opnemen dat activiteiten die georganiseerd worden in het kader van ontmoeting toegankelijk zijn voor personen met een handicap.	Nee	Bestaand budget	2022	Subsidie-aanvragers en eigenaren
7. Algemeen					
Nr.	Opgave		€	☒	<small>x x x x x x x x</small>
7.1	De gemeente ondertekent het 'Manifest: Iedereen doet mee'.	Nee	Bestaand budget	2021	-
7.2	Medewerkers van de afdeling Samenleving worden geschoold om inclusie in het dagelijkse werk in te passen en inwoners met een handicap te betrekken bij beleidsvorming.	Nee	Bestaand budget	2021/2022	-
7.3	Ambtenaren van de afdeling Samenleving worden geschoold om op B1-niveau	Nee	Bestaand budget	2021	-

	te schrijven.				
7.4	Uitvoeren toegankelijkheidstest en opstellen toegankelijkheidsverklaring.	Nee	n.n.b.	2021	Web-bedrijf SIM

CONCEPT